

Nationaal Park
Zuid-Kennemerland

Jaar- verslag 2025

BLAUWE ZEEDISTEL MET DISTELVLINDER © JOWIEN VAN DER VEGTE

www.np-zuidkennemerland.nl

nationaalparkzuidkennemerland

Inhoudsopgave

Voorwoord

3

Inleiding

4

Natuurbehoud,
natuurontwikkeling &
cultuurhistorie

6

Toekomstbestendig
Nationaal Park
Zuid-Kennemerland

12

Communicatie en
educatie

19

Vrijwilligers

23

Bestuurlijke
organisatie

24

Colofon

26

TENTOONSTELLING BEZOEKERSCENTRUM DE KENNEMERDUINEN © ERIK VAN DER BURGT

Voorwoord

2025 was een jaar met uitdagingen én kansen voor ons prachtige Nationaal Park Zuid-Kennemerland. In het voorjaar kregen alle Nationale Parken een aankondiging vanuit het Rijk dat de structurele financiering van de parken zou stoppen. Dit was slechts een week nadat alle Nationale Parken en partners, waaronder het Rijk samen het manifest hadden ondertekend voor de uitvoering van het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030.

Een intensieve lobby van alle Nationale Parken en de partners leidde ertoe dat begin juli een amendement werd aangenomen in de Tweede Kamer waardoor de rijksbijdrage behouden bleef. Daarmee kunnen we de inspanningen voor ons mooie park gelukkig onverminderd voortzetten. Dat geldt in het bijzonder voor de Regio Deal MRA West, waarmee we met alle partners in 2025 echt begonnen zijn aan de uitvoering en waarmee we nog meer aanwezig zijn ook buiten de formele grenzen van het Nationaal Park. Onder andere met onze succesvolle projecten Duintuinen, Ommetjes en het regionaal bezoekersmanagement waar wij een voortrekkersrol in vervullen.

Het hoogtepunt van het afgelopen jaar was de start van de viering van het 30-jarig jubileum van het Nationaal Park. Tijdens de feestelijke bijeenkomst in Caprera werd de publieksversie van de landschapsbiografie 'Het landschap van Zuid-Kennemerland vertelt' gelanceerd.

De kracht van ons Nationaal Park bleek ook dit jaar weer de succesvolle samenwerking te zijn. Onze partners binnen en buiten het park hebben concrete stappen gezet waarmee we samen de robuustheid van het park vergroten. Het is inspirerend om te zien hoe gezamenlijke inspanningen, zoals het verkennen van verbindingzones en toekomstplannen, leiden tot tastbare resultaten, zoals de uitvoering van de regiodeal en gebiedsprocessen. In dit jaarverslag lees je wat er allemaal is gebeurd het afgelopen jaar.

Ik ben zeer onder de indruk van de inzet en van de successen van iedereen die bijdraagt aan ons Nationaal Park, van vrijwilligers tot regionale partners. Samen zorgen we ervoor dat dit bijzondere landschap een plek blijft waar mens en natuur in harmonie samenkomen in een steeds dichtbevolkter gebied. Ik kijk ernaar uit om deze samenwerking voort te zetten in 2026 en verder!

Namens het bestuur,

Mevr. A. Baerveldt, voorzitter
Overveen, mei 2026

1.

Inleiding

UIL IN BOOMHOLTE

Nationaal Park Zuid-Kennemerland beslaat het duingebied tussen IJmuiden en Zandvoort. Aan de oostzijde grenst het park aan de binnenduinrand, waar zich diverse landgoederen met een cultuur-historische waarde bevinden. Het totale gebied heeft een omvang van ongeveer 3.800 hectare.

Binnen Nationaal Park Zuid-Kennemerland wordt samengewerkt door meerdere partijen. Tot deze samenwerking behoren de gemeenten Bloemendaal, Zandvoort, Velsen en Haarlem, de beheerders PWN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, de provincie Noord-Holland en IVN Natuureducatie.

Het park maakt deel uit van de 22 Nationale Parken in Nederland. Deze parken zijn aangewezen door het Rijk en dragen gezamenlijk het verhaal van de Nederlandse natuur uit. Daarbij zijn vier hoofddoelstellingen geformuleerd: het beschermen en ontwikkelen van natuur en landschap, het mogelijk maken van natuur-gerichte recreatie, communicatie en educatie, en het stimuleren van onderzoek.

De verantwoordelijkheid voor de financiering, de organisatiestructuur en de benoeming van een onafhankelijke voorzitter ligt bij de Stichting Ondersteuning Overlegorgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Jaarlijks ontvangt het Nationaal Park financiële bijdragen van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), de provincie Noord-Holland en de partnergemeenten Velsen, Bloemendaal, Haarlem en Zandvoort.

Landelijke ontwikkelingen Nationale Parken

In het voorjaar van 2025 kwamen de Nationale Parken in Nederland onverwacht onder druk te staan door aangekondigde rijksbezuinigingen. In de Voorjaarsnota 2025 maakte het kabinet bekend dat het voornemens was om de structurele financiering van het programma Nationale Parken vanaf 2026 grotendeels stop te zetten. Het ging hierbij om een korting van circa 24 miljoen euro, waarmee onder meer middelen voor educatie, publieksinformatie en de ondersteuning van vrijwilligers zouden verdwijnen. Deze aankondiging kwam kort nadat het Rijk samen met de Nationale Parken en diverse partners een

CAMPAGNEBEELD PETITIE 'RED ONZE NATIONALE PARKEN' © IVN

manifest had ondertekend voor de uitvoering van het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024–2030, wat de plannen des te verrassender maakte.

De voorgenomen bezuinigingen leidden landelijk tot grote zorgen en tot een brede lobby vanuit het Samenwerkingsverband Nationale Parken, IVN Natuureducatie, provincies, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Alle – op dat moment nog – 21 Nationale Parken voerden actie, onder meer met een landelijke petitie (*Red onze Nationale Parken*), brieven aan de Tweede Kamer, mediabenedering en steunbetuigingen van het Interprovinciaal Overleg (IPO). In kranten en regionale media werd uitgebreid aandacht besteed aan de mogelijke gevolgen.

Ook Nationaal Park Zuid-Kennemerland speelde een actieve rol in deze landelijke lobby. Samen met de andere Nationale Parken sprak het park zich publiekelijk uit tegen de bezuinigingen, onder meer via nieuwsberichten, campagnes en bijdragen aan de gezamenlijke petitie. Regionale media en vakbladen besteedden daarbij expliciet aandacht aan de impact die de bezuinigingen zouden hebben op publieksactiviteiten, educatie en de inzet van honderden vrijwilligers in het park. Zo werd in berichtgeving benadrukt dat juist in een drukbezocht en stedelijk gelegen Nationaal Park als Zuid-Kennemerland de educatieve en ontvangende functies essentieel zijn voor draagvlak voor natuurbeheer. De coördinator communicatie en educatie is bij NH nieuws geïnterviewd in kader van de bezuinigingen en de petitie.

Na weken van intensieve lobby resulteerde deze inzet in een politiek amendement op de begroting van het Ministerie van LNV. Begin juli 2025 stemde een meerderheid van de Tweede Kamer vóór het

amendement, waarmee de rijksbijdrage voor Nationale Parken behouden bleef.

Nationale en Europese samenwerking

Nationaal Park Zuid-Kennemerland werkt samen met de andere Nederlandse Nationale Parken in Stichting Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP). De secretaris heeft in 2025 de coördinatorenoverleggen bijgewoond, waarbij alle coördinatoren en/of secretarissen van de Nationale Parken (en die in oprichting) kennis uitwisselen. De voorzitter zit in het Algemeen Bestuur van het SNP en heeft deze vergaderingen bijgewoond. Daarnaast hebben de secretaris en de voorzitter verschillende leernetwerken en bijeenkomsten bezocht die door het SNP en/of het Nationale Parken Bureau werden georganiseerd.

De Nationale Parken, en dus ook Nationaal Park Zuid-Kennemerland, en het SNP zijn lid van de Europarc Federation.

2. Natuurbehoud, natuurontwikkeling & cultuurhistorie

GROTE KATTENSTAART BIJ VOGELMEER © MIRJAM PASSCHIER

Bezoek Franse natuurbeheerders aan Noordwest Natuurkern

De stuivende duinen van de Noordwest Natuurkern zijn in 2025 al twaalf jaar aan het stuiven. Het is een succesvol natuurherstelproject dat onszelf heeft doen verbazen, maar ook internationaal natuurbeheerders kan inspireren. Zo zijn er op 14 en 15 mei Franse natuurbeheerders komen kijken bij de Noordwest Natuurkern. Tijdens het eerste veldbezoek is gesproken over de aanleiding, projectuitwerking, omgang met maatschappelijke discussies en de verwachtingen. De enorme verstuiwing van 30-50 meter per jaar die we zien aan de zandlobben, in plaats van de verwachting van 3 tot 5 meter verplaatsing van zand, was voor de Franse beheerders onvoorstelbaar. De schaal van het project vonden ze sowieso ongelooflijk. Tijdens het tweede veldbezoek doken ze in de ecologie van het gebied. Zelfs in de heftig stuivende duinen komen inmiddels keversoorten voor die specialist zijn in dit

milieu. De Franse beheerders waren ons zeer dankbaar voor de mooie veldbezoeken.

Kennemerstrand

In 2025 is er door de Vrienden van het Kennemerstrand weer hard gewerkt om de natuur in het duingebied rond het Kennemermeer in IJmuiden goed te beheren. Er zijn diverse natuurwerkdagen georganiseerd in het vroege voorjaar en in het najaar. De vrijwilligers zijn druk geweest met het afvoeren van het maaisel uit de vochtige duinvalleien en de droge duinen. De werkzaamheden zijn ondersteund door Ekogrön en Landschap Noord-Holland die het grotere maaierwerk hebben uitgevoerd.

De werkzaamheden konden worden uitgevoerd met financiële steun van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Landschap Noord-Holland. Aanvullende financiële ondersteuning werd verkregen van

PARNASSIA © STICHTING DUINBEHOUD

Natuurhuisje. Met de inzet van deze middelen kon een extra opdracht worden gegeven voor het maaierwerk aan Ekogrön. Dat was ook nodig omdat in 2024 niet al het maaierwerk kon worden uitgevoerd als gevolg van de vele regenval.

Het resultaat van de werkzaamheden was in het voorjaar goed te zien (en te horen) met het geknor van de rugstreeppad en bloeiende ratelaar, honingorchis, moeraswespenorchis, teer guichelheil, knopbies en tientallen andere bijzondere plantensoorten. Veel aandacht trok ook de vondst van tientallen exemplaren slanke gentiaan.

Aanpak invasieve soorten

In de gebieden van Natuurmonumenten is de laatste jaren intensief gewerkt om invasieve soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, uit het duingebied te verwijderen. Dit is zowel machinaal als handmatig gebeurd. Waar de dichtheid van Amerikaanse vogelkers erg hoog was, is de vegetatie tot aan het kale zand verwijderd. Daar waar Amerikaanse vogelkers meer verspreid stond, is deze handmatig of met een minikraantje verwijderd. Afgelopen winter zijn de laatste haarden aangepakt. In 2026 vindt nabehoer hierop plaats. In 2025 zijn alle deelgebieden van Natuurmonumenten opnieuw geïnventariseerd op het voorkomen van exoten. Hierop wordt de aanpak voor de komende zes jaar gebaseerd.

Veiligheid rondom natuurbrand

Op het gebied van veiligheid in geval van een natuurbrand zijn diverse maatregelen genomen of mogelijkheden daartoe onderzocht. Voorbeeld van een gebied dat onder de loep is genomen, is de Hoge Duin en Daalseweg. Verder is er gekeken naar de bereikbaarheid van de Oosterplas.

Gerichte inzet schapenbegrazing

Aanvullend op de reguliere integrale begrazing met runderen en paarden heeft Natuurmonumenten in een aantal valleien extra schapenbegrazing ingezet. De schapen worden ingerasterd op verruigde stukken en grazen het daar mooi open. Daardoor krijgen veel plantensoorten, insecten en paddenstoelen meer kansen.

Herstel open duinlandschap Middenduin

In 2025 is Staatsbosbeheer gestart met herstelmaatregelen in het gebied Middenduin en de Zanderij, binnen Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De werkzaamheden zijn gericht op het herstellen van het open duinlandschap en het versterken van de natuurlijke dynamiek. Door het verwijderen van verruigde begroeiing, het maaien van opslag en het verbeteren van de waterhuishouding wordt ruimte gemaakt voor karakteristieke duinhabitats en soorten die afhankelijk zijn van open, voedselarme omstandigheden.

ZANDERIJVAART © STAATSBOSBEHEER

MOSHELLING VAN DE TEMPELBERG, BUITENPLAATS ELSWOUT © MARLEEN ANNEMA

Met deze ingrepen wordt gewerkt aan het verbeteren van de biodiversiteit en het behalen van de Natura 2000-doelstellingen voor het gebied. Tegelijkertijd dragen de maatregelen bij aan een robuuster en klimaatbestendiger duinsysteem, waarin natuurlijke processen meer ruimte krijgen. De uitvoering vindt gefaseerd plaats en wordt afgestemd op natuurwaarden, recreatie en het broedseizoen, zodat verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt.

BUITENPLAATS ELSWOUT © STAATSBOSBEHEER

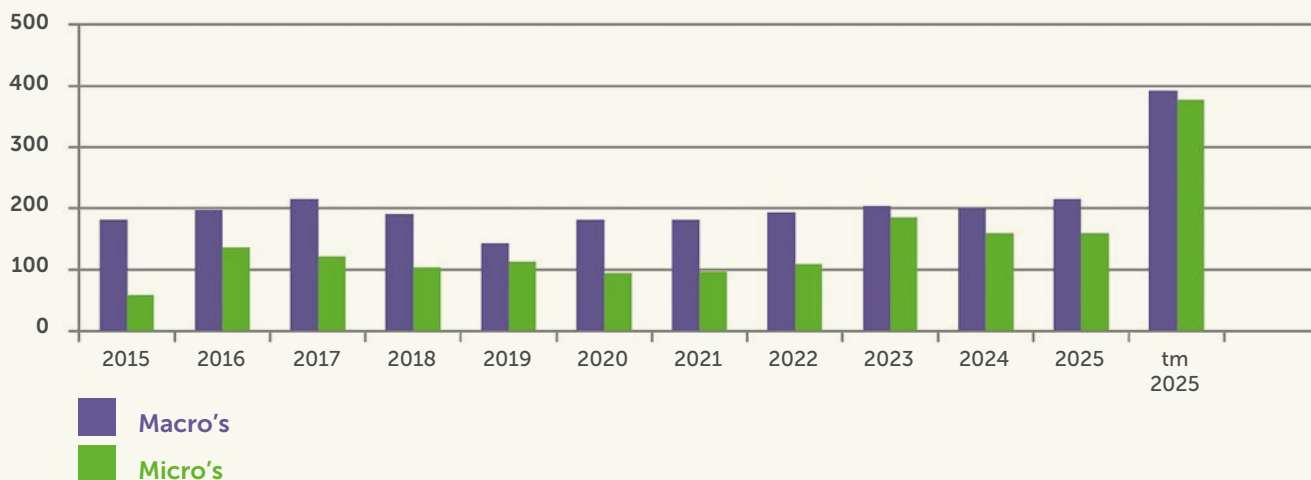
Werkzaamheden op en rond Buitenplaats Elswout

In 2025 voerde Staatsbosbeheer diverse beheer- en herstelwerkzaamheden uit op en rond Buitenplaats Elswout, Duinlust en Duinvliet. De werkzaamheden waren gericht op het waarborgen van de veiligheid van bezoekers, het behoud van de cultuurhistorische structuur en het versterken van de natuurwaarden. Zo werden oude bomen gecontroleerd en waar nodig gesnoeid of vervangen, en is gewerkt aan herstel van lanen en historische beplanting.

De ingrepen maken deel uit van een bredere aanpak om de buitenplaatsen toekomstbestendig te beheren, met aandacht voor biodiversiteit, cultuurhistorie en recreatief gebruik. Waar mogelijk werd hout hergebruikt of ter plaatse gelaten voor ecologische meerwaarde, en nieuwe aanplant draagt bij aan het behoud van de historische sfeer van de buitenplaatsen.

Kennisdeling historisch groen op Buitenplaats Elswout

In 2025 vond op Buitenplaats Elswout een lesdag plaats in het kader van de opleiding *Hovenier Historisch Groen*. Tijdens deze bijeenkomst werd de buitenplaats gebruikt als praktijklocatie, waarbij deelnemers kennismaakten met de specifieke kenmerken en beheeropgaven van historisch groen. Aansluitend is met Staatsbosbeheer in gesprek gegaan over het beheer en onderhoud van Elswout en de manier waarop cultuurhistorische waarden, natuurkwaliteit en gebruik samenkomen in het dagelijks beheer. De bijeenkomst droeg bij aan kennisuitwisseling en bewustwording rond het behoud en beheer van historische buitenplaatsen.

INVENTARISATIE MACRO- EN MICRONACHTVLINDERS

Nachtvlinderinventarisatie Koevlak

In 2025 werden bij het bezoekerscentrum van Nationaal Park Zuid-Kennemerland (ingang Koevlak) door de nachtvlinderstudiegroep KNNV (afdeling Haarlem e.o) in totaal 11 inventarisatienachten uitgevoerd. Tijdens deze inventarisaties werd gewerkt met meerdere methoden:

- een verlicht laken;
- een vangkist met een 150 watt HPL lamp op een tweede locatie;
- het insmeren van 20 boomstammen langs het bospad met zoete stroop;
- en het inspecteren van gevels van de gebouwen.

Alle waargenomen dieren werden gefotografeerd. Herkende soorten zijn gemeld op Waarneming.nl. Er werd geen materiaal verzameld.

In 2025 werden bij Koevlak 374 soorten nachtvlinders waargenomen, bestaande uit 215 macrovlinders en 159 microvlinders (zie grafiek). Sinds de start van de inventarisaties in 2015 zijn in totaal 769 soorten nachtvlinders vastgesteld. In 2025 werden 36 soorten voor het eerst door de werkgroep bij Koevlak waargenomen. Van deze 36 soorten waren 9 macrovlinders, waarvan 2 landelijk algemeen voorkomend waren en dus 7 zeldzamere soorten.

Inventarisatie macro- en micronachtvlinders

Een opvallende vondst, naast vele andere, was de zeldzame gelijnde silene-uil. Deze soort is in de duinen schaars aanwezig en werd door de werkgroep ook in het aangrenzende stedelijk gebied vastgesteld.

Van de bij Koevlak geregistreerde nachtvlinders was 37% niet algemeen voorkomend in Nederland en 7,5% zelfs zeldzaam. Ook buiten het Nationaal Park werden regelmatig zeldzame soorten waargenomen. Op dat moment waren echter geen vergelijkbare cijfers beschikbaar waaruit bleek dat in de duinen aantoonbaar méér zeldzame soorten aanwezig waren dan in groengebieden daarbuiten.

Naast nachtvlinders werden ook zoveel mogelijk andere insectengroepen gefotografeerd en gemeld op Waarneming.nl. In 2025 betrof dit onder andere een waarneming op 26 juni van zeven julikevers tegelijk en een groene prachtblindwants.

GELIJNDE SILENE-UIL © DIK VONK

DUINMOSTRECHTERTJE TUSSEN DUINSTERRETTJESMOS © FABIENNE HOOGELAND

Wandelen langs WOII

Natuurmonumenten heeft met cofinanciering vanuit het Nationaal Park en het Cultuurfonds een podwalk ontwikkeld over de militaire geschiedenis in Midden-Herenduin. Deze podwalk is te vinden in de gratis podwalk app 'Natuurgeheimen'. In het gebied bewandelt en beluistert de bezoeker met de smartphone op zak en met oortjes in telkens een stukje van het verhaal. De routeaanwijzingen worden ook weergegeven in het verhaal. Een excursie zonder fysieke excursieleider eigenlijk. De bezoeker wordt meegenomen naar de tijd dat er Duitse soldaten gelegerd waren om het landfront te verdedigen. Onderweg komt de bezoeker verschillende bunkers tegen, een loopgraaf, een tankgracht, een betonweg en een replica van een schuilputje. Ook de wisselwerking met de natuur krijgt aandacht: op het beton groeien allerlei mossen en in de bunkers overwinteren vleermuizen. De podwalk wordt begin 2026 gelanceerd.

Daarnaast kunnen geïnteresseerden een aantal keer per jaar mee op excursie met een excursieleider die veel weet en laat zien over het oorlogsverleden in de duinen. Dit is met kleine groepjes buiten het broedseizoen. Voor gezinnen organiseerde Natuurmonumenten in september een Bunker-Doedag. Dit is een route door het bos met verschillende posten met opdrachten en weetjes over het oorlogsverleden en de huidige natuur.

Landschapsbiografie

In 2025 is de landschapsbiografie 'Het landschap van Zuid-Kennemerland vertelt' verschenen. Deze landschapsbiografie beschrijft de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van het landschap in en rond Nationaal Park Zuid Kennemerland. In woord en beeld laat de biografie zien hoe natuur, waterbeheer, landgebruik en menselijke activiteit elkaar door de eeuwen heen hebben beïnvloed en gevormd. Het verhaal verbindt geomorfologie, cultuurhistorie en actuele landschapsopgaven, en biedt daarmee zowel bewoners, bezoekers als professionals inzicht in de gelaagdheid en betekenis van het landschap van Zuid-Kennemerland. De landschapsbiografie vormt een belangrijke basis voor bewustwording, educatie en toekomstgericht beheer van het gebied.

In oktober 2025 is de landschapsbiografie van Zuid-Kennemerland ingestuurd voor de Gebiedsbiografieprijz van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed. In april 2026 wordt hiervan de uitslag verwacht.

Het boek is te koop in het Bezoekerscentrum De Kennemerduinen en in boekhandels in de regio.

LANDSCHAPSBIOGRAFIE 'HET LANDSCHAP VAN ZUID-KENNERLAND VERTELT'

Inzet vanuit de gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem heeft in 2025 flink ingezet op vergroening van de stad, zodat bewoners dicht bij huis van groen kunnen genieten en zodoende meer bezoekersspreiding wordt gerealiseerd. Met het toenemen van het aantal inwoners in de regio wordt de komende jaren een verdere groei in de recreatiebehoefte voorzien. Het is de intentie van de gemeente Haarlem en overige terreinbeherende organisaties om de recreatieve bezoekers te spreiden over groengebieden in de regio. Hierbij dient te worden ingespeeld op de draagkracht van het gebied waarbij met name Spaarnwoude Park in beeld is voor het faciliteren van de groei. Ook voor de intensieve recreatie zijn hier veel mogelijkheden. Hiermee worden de duingebieden verder ontzien en blijft het bezoek aan Nationaal Park Zuid-Kennemerland in de toekomst hopelijk meer binnen de draagkracht van het gebied.

Daarnaast is het Natuurnetwerk Haarlem, dat is vastgesteld in het Ecologisch Beleidsplan deel 2 in 2022, gedigitaliseerd en nu inzichtelijk op <https://kaart.haarlem.nl/app/map/19>. Middels de

verdere optimalisatie van dit netwerk wordt de natuur van het duingebied zo goed mogelijk aangesloten op het groen in Haarlem en verder doorgetrokken richting het oosten zodat er ook aansluiting is op Spaarnwoude Park.

Verder heeft Haarlem actief ingezet op educatie van inwoners over ecologie en het belang van de natuur, onder meer door het delen van educatieve filmpjes met verschillende thema's rond biodiversiteit op sociale media. Hierin worden inwoners ook aangezet om op een ecologisch verantwoorde manier te handelen, bijvoorbeeld door een diervriendelijkere tuin te creëren.

Daarnaast zijn er stappen gemaakt in het proces om het Westelijk Tuinbouwgebied verder te ontwikkelen ten behoeve van natuur en recreatie. In december 2025 is een informatienota gedeeld met de raad over de aanpak van het buitengebied van Haarlem, waar ook het Westelijk Tuinbouwgebied onder valt. Het is nu aan de nieuwe coalitie om dit proces verder op te pakken.

3.

Toekomstbestendig Nationaal Park

SCHOOLEXCURSIE BIJ 'T WED © J. KAN

3.1 Regio Deal MRA West

In 2023 is in de Metropoolregio Amsterdam West (MRA West) de verkenning gestart naar een Regio Deal gericht op het versterken van gezondheid, leefomgeving en sociale samenhang. Dit leidde in 2024 tot de Regio Deal Metropoolregio Amsterdam West "Beter in Balans", waarin Rijk en regio gezamenlijk investeren in een groenere en gezondere leefomgeving. Nationaal Park Zuid-Kennemerland was mede-initiator van deze Regio Deal en levert als partner zowel een financiële als een inhoudelijke bijdrage. De regiodeal loopt tot 2029, in 2025 zijn een aantal projecten gestart.

De doelstellingen van de Regio Deal sluiten nauw aan bij de koers en projecten binnen Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2.0, met name binnen de programma's 'groene en gezonde leefomgeving' en 'actieve en gezonde leefstijl'. Dit krijgt onder meer vorm via initiatieven rond natuur op recept, waarbij het Nationaal Park wordt ingezet voor mentale en fysieke gezondheid, en via een nieuw educatief programma Expeditie Schoolplein (doorlopende leerlijn), waarin

basisscholen en hun directe leefomgeving worden verbonden met groen en natuurbeleving (zie ook hoofdstuk 4). Maar ook een initiatief als de 'Duintuinen' en het regionaal bezoekersmanagement worden onder de vlag van de Regio Deal breder neergezet in de regio en uitgevoerd. Daarnaast is het Nationaal Park Zuid-Kennemerland betrokken bij een aantal gebiedsprocessen, zoals de verbindingszone tussen het Nationaal Park en recreatiegebied Spaarnwoude. Hieronder staan deze projecten toegelicht.

Duintuinen

Met Duintuinen worden bewoners gestimuleerd om een stukje Nationaal Park terug te brengen in hun eigen leefomgeving. Door tegels te vervangen door inheemse beplanting ontstaat extra leefgebied voor vogels, insecten en andere dieren. Daarnaast dragen de tuinen bij aan wateropvang, verkoeling tijdens warme dagen en een gezondere leefomgeving. Het project laat zien dat vergroening niet groot of ingewikkeld hoeft te zijn: juist de vele kleine initiatieven samen maken een zichtbaar verschil voor biodiversiteit én sociale samenhang in de regio.

Het project Duintuinen bracht in 2025 opnieuw bewoners, natuur en leefomgeving dicht bij elkaar. Een mooi voorbeeld hiervan was de feestelijke vergroeningsactie in de Lindenstraat in IJmuiden, waar buurtbewoners samen met tuinexperts zes voortuinen omtoverden tot echte Duintuinen. Op een koude maar zonnige dag in het voorjaar werden tegels gewipt, ontwerpen gemaakt en inheemse duinplanten aangebracht, zoals wilde kardinaalsmuts, sneeuwklokjes en ruige anjer.

De actie werd gemarkeerd met een officiële opening van het (Duin)tuinseizoen door Annette Baerveldt, voorzitter van Nationaal Park Zuid-Kennemerland, en Sebastiaan Dinjens, wethouder Gemeente Velsen. Verder sloot boswachter Marieke Schatteleijn van Staatsbosbeheer aan om bewoners praktische tips te geven over het vergroenen van hun straat en tuin. Dankzij de inzet van bewoners, vrijwilligers en partners zoals Thijsses Hof ontstonden niet alleen groene en klimaatbestendige tuinen, maar het gaf ook direct meer verbinding in de buurt.

Voor de Duintuinen campagne en straatvergroeningsactie in Velsen is er veel media-aandacht geweest. Zo zijn de bewoners gestimuleerd om een stukje Nationaal Park in hun tuin, bij een boomspiegel of in buurtgroen te creëren. Zie onder andere artikel IJmuider Courant, De Jutter, Tierelier podcast en <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/346732/ijmuiden-verrijkt-met-zes-mini-duintuinen-voor-meer-biodiversiteit>.

Tijdens deze dag is verder nieuw beeldmateriaal opgenomen met boswachter Marieke Schatteleijn, ook wel bekend van het tv-programma BinnensteBuiten. Bekijk de vernieuwde webpagina www.jouwduintuin.nl voor sfeerimpressie en inspiratiefilmpjes.

In een reeks terugkerende bijeenkomsten met de zogenaamde Duintuin-koplopersgroep werd er structureel kennisgedeeeld op het gebied van vergroening rondom Duintuinen. Aan deze koplopersgroep nemen Gemeente Velsen, Gemeente Bloemendaal, Provincie Noord-Holland, Thijsses Hof deel, als ook boswachters van de terreinbeherende organisaties van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Leiding van de Duintuin-koplopersgroep is in handen van de project-leider Duintuinen.

Als hoogtepunt vond er een inspiratiebijeenkomst en veldbezoek bij Medigran in Hoorn plaats. Daar is inspiratie en kennis opgedaan rondom het lokaal winnen van (biologische) zaden. Zowel ambtenaren als groene organisaties namen hieraan deel. In het najaar vonden vanuit de gemeenten ook een aantal vergroeningsacties plaats. Helaas werd door code oranje ook een dag geannuleerd in gemeente Bloemendaal.

BOVEN EN ONDER: FILMOPNAMES VERGROENINGSACTIE IN VELSEN

GROEP 4 EN 5 TIJDENS EXPEDITIE SCHOOLPLEIN

Voorbeeldtuin Dille & Kamille

In het najaar heeft het Marketing en Communicatie team van Dille & Kamille landelijk vanuit hun Green Friday de handen uit de mouwen gestoken en een mooie voorbeeld-Duintuin aangelegd in Overveen. Gemeente Bloemendaal heeft de gemeentelijke grond klaargemaakt en leverde planten en de materialen om dit nieuwe stukje groen te realiseren. Hiervoor zijn de medewerkers van Dille & Kamille ontvangen op het bezoekerscentrum en zijn ze voorgelicht over het Duintuinen-concept. Daarnaast is de denkkracht van marketing en communicatie van Dille & Kamille benut om dit concept nog sterker te maken. Met daarbij de eerste stappen richting een samenwerking met de vestiging in Haarlem te verkennen. Wordt vervolgd in 2026!

Grote plantdag in 2026

Voor het voorjaar van 2026 staat een grote plantdag op de agenda in gemeente Velsen. Helaas heeft Gemeente Bloemendaal aangegeven hier, wegens plotselinge bezuinigingen, niet aan te kunnen deelnemen.

De uitwerking van individuele bewoners naar buurt-niveau wordt hierbij als uitgangspunt gehanteerd. Ook zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd met gemeente Haarlem en Elan Wonen om een viertal sterk versteende (deel)straten te vergroenen in Haarlem-Oost. Dit zijn ruim zestig woningbouw-corporatie-woningen, onderdeel van Regio Deal MRA West gebied Haarlem-Oost.

Expeditie Schoolplein

Expeditie Schoolplein is een doorlopende leerlijn voor het basisonderwijs die vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland wordt ontwikkeld. Het Nationaal Park heeft in het verleden al meerdere leerlijnen ontwikkeld, maar de ervaring is dat dit toch een beperkte groep scholen bereikt. Juist in meer kwetsbare wijken (waar de Regio Deal zich op richt) met veel leerlingen die extra aandacht vereisen, hebben leerkrachten niet de tijd om zich te verdiepen in alternatieve lesprogramma's en zijn er beperkt of geen ouders die kinderen naar het Nationaal Park kunnen vervoeren. Juist daarom is Expeditie Schoolplein ontwikkeld. Het project wordt geleid door IVN en samen met boswachters en schoolnatuurgidsen ontwikkeld, waarbij de focus is op natuuronderwijs dat direct in het eigen lesprogramma kan worden ingepast (dus zonder allerlei extra voorbereidingen). In het programma gaan groepen 4 en 6 op expeditie in het Nationaal Park, voor groep 5 speelt het lesprogramma zich af op het schoolplein. Zowel in het park als op het schoolplein wordt het programma begeleidt door een of meerdere schoolnatuurgids(en).

De lesprogramma's voor de groepen 4, 5 en 6 zijn ontwikkeld, getest en ondertussen helemaal afgerond. Met de pilot is ook heel veel input opgehaald bij leerkrachten om het zo goed mogelijk passend te maken op hun werkdruk en beschikbare tijd. Voor komend jaar wordt de lessen voor de groepen 1, 2, 3, 7 en 8 ontwikkeld en getest.

Verbindingszone naar Spaarnwoude

In het gebied tussen Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude Park wordt verkend hoe het groene landschap versterkt kan worden, met inzet op klimaatadaptatie, recreatie en natuur en economische activiteiten. De gemeente Velsen is de trekker van dit proces waarin wordt samengewerkt met andere overheden, recreatieschap en beheerders. De inzet is om samen met gebruikers en omwonenden het komende jaar een landschaps-park te ontwikkelen. De inzet op deze verbindingszone is eerder door Nationaal Park Zuid-Kennemerland geagendeerd en voorbereid.

Masterclass Ommetjes

De Regio Deal is gestart in vijf focuswijken in vijf gemeenten. Twee van de doelen van de Regio Deal zijn het vergroenen van de wijken en het groen toegankelijk maken. Tezamen met wijkbewoners zijn ommetjes in het groen ontwikkeld. In samenwerking met Wandelnet heeft Nationaal Park Zuid-Kennemerland in september een masterclass Ommetjes georganiseerd voor medewerkers van diverse domeinen van de Regio Deal-partijen. Met ruim vijftig deelnemers was de masterclass goed bezocht. Er werden sprekende voorbeelden uit het land gepresenteerd waar

ommetjes maken met en voor buurtbewoners een succes was. Zo kan er in een stad gestreefd worden dat groene ommetjes voor iedere inwoner bereikbaar zijn binnen 10 minuten afstand. Ook zijn er veel gemeenten waar er door vrijwilligers op vaste tijden en plekken Gezond Natuur Wandelen georganiseerd wordt voor buurtbewoners, die daaraan in alle vrijheid wel of niet kunnen deelnemen. In Rotterdam verbindt de Groene Connectie veel groene initiatieven met elkaar, zowel via het groen als via activiteiten of producten. Vooral de ommetjes in Rotterdam spraken bij velen tot de verbeelding. Hierbij is de gemeente niet de organiserende partij, maar faciliteert zij bestaande initiatieven. De deelnemers vonden het een zeer inspirerende middag. Vervolg in 2026 is het net ophalen en samen leren van de initiatieven in de regio.

Natuur op Recept

"Natuur op Recept" is een groeiende beweging in Nederland waarbij huisartsen, fysiotherapeuten en andere zorgverleners natuur en groen inzetten als onderdeel van de eerstelijnszorg ter ondersteuning van gezondheid en welzijn. Vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland is binnen de Regio Deal gestart met het onderzoeken van mogelijkheden voor Natuur op Recept in de gemeente Zandvoort. Er is gekozen

WANDELAARS BIJ DE KONIJNENBERG © CHANTAL VANSUYT

DRIEDISTEL © RUUD MAASKANT

voor de gemeente Zandvoort vanwege de beperkte omvang, zodat ervaring kan worden opgedaan.

Nationaal Park Zuid-Kennemerland wil graag het initiatief nemen om zorgverleners en welzijnsorganisaties te inspireren en activeren om meer gebruik te maken van de natuur naast de deur. In 2025 is er onderzoek gedaan naar mogelijk geïnteresseerde partners om projecten mee op te starten. Zorgbalans, Pluspunt en Nieuw Unicum hebben alle drie interesse getoond om op een of andere wijze deel te nemen aan een project op dit gebied. Mensen die meedoen aan Natuur op Recept worden onder begeleiding meegenomen op een ommetje. In 2026 zal begonnen worden met de implementatie van deze projecten.

PWN-BOSWACHTER HOUDT TOEZICHT OP DE PADEN © FABIENNE HOOGELAND

3.2 Andere belangrijke projecten

Naast de projecten van de Regio Deal wordt vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland ook aan andere projecten gewerkt. De belangrijkste worden hieronder kort beschreven.

Toekomstperspectief 2050

In december 2025 is na anderhalf jaar een onderzoek afgerond dat langetermijnmaatregelen voor de recreatie-infrastructuur in kaart brengt. Van oktober 2023 tot in juni 2024 was het duin door de overvloedige neerslag zo nat dat veel fiets- en wandelpaden slecht of niet toegankelijk waren, waarop er door de beheerders diverse ad hoc maatregelen getroffen zijn. De beheerders zijn inmiddels een nationaalparkbreed project gestart om samen naar de toekomst te kijken en een onderbouwde inschatting te maken van de mate waarin klimaatverandering en andere drukfactoren invloed hebben op de recreatie-infrastructuur. Met alle partners van het Nationaal Park tezamen zijn eerst de belangrijkste ontwikkelingen in beeld gebracht, uitgewerkt en in meerdere werksessies op de kaart gezet. Klimaatverandering, herstel van het duinsysteem en groei in bevolking, recreatie en toerisme bleken de belangrijkste drukfactoren voor de toekomst van de recreatie infrastructuur. Dit vertaalde zich in zones voor natuur van stuivende duinen, natte duinen en verstorings-

HARDLOPERS BIJ HET VOGELMEER

gevoelige dieren, zones voor opvang van veel bezoekers, van matige drukte en echt rustige terreindelen. Met al deze input is een Toekomstperspectiefkaart Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2050 opgesteld.

Voorts is gekeken waar knelpunten met de recreatie-infrastructuur te verwachten zijn. Het gaat om knelpunten met hoogwater op paden, met zand overstoven fietspaden of paden die in een rustgebied komen te liggen. Op 40 locaties blijkt er sprake van een knelpunt. Veel van deze knelpunten zijn relatief eenvoudig op te lossen. Andere locaties zijn echt significant en behoeven een bredere discussie om te komen tot alternatieve oplossingen. Dit alles is gerapporteerd en in december 2025 door de terrein-beherende organisaties van Nationaal Park Zuid-Kennemerland aangeboden aan de Provincie Noord-Holland, die had aangegeven met name de knelpunten op fietspaden te willen aanpakken. In 2026 krijgt dit een vervolg.

Bezoekersonderzoek

Natuurmonumenten voert elke zes jaar bezoekers-onderzoeken uit in de gebieden Koningshof, Duin en Kruidberg en de Heerenduinen. In 2025 is opnieuw een onderzoek gehouden onder de bezoekers van deze gebieden, waaraan maar liefst 688 mensen deelnamen. Het gemiddelde rapportcijfer was een 9,0, een resultaat waar grote tevredenheid over bestaat. Het viel op dat bezoekers de druktebeleving in de gebieden vergelijkbaar vonden met 2019. Bezoekers waren tevredener over de recreatieve voorzieningen (zoals bankjes, informatiepanelen en parkeerplaatsen) dan in het vorige onderzoek. De investeringen die in het gebied zijn gedaan, worden dus gewaardeerd. In de opmerkingen bij open vragen kwam vaak onder-

linge hinder naar voren, vooral tussen wandelaars en fietsers en tussen fietsers met verschillende snelheden. Tijdens de periode met hoog water liepen de reacties uiteen: er waren complimenten over de aanpak, maar ook kritische geluiden van bezoekers die zich beperkt voelden in hun routekeuze.

In de Adviescommissie en het Overlegorgaan is de wens uitgesproken om over het hele Nationaal Park op een frequentere basis een gezamenlijk bezoekers-onderzoek te doen. Daarvoor is een werkgroep samengesteld. Er is nagedacht over welke gegevens nodig zijn en hoe de resultaten nog beter benut kunnen worden. In 2026 wordt dit verder uitgewerkt tot een voorstel.

Natuurinclusief sporten in groepen in het deelgebied de Kennemerduinen

In het Nationaal Park wordt veel gesport. Uit bezoekersonderzoek is bekend dat sporten sinds 2018 na wandelen de belangrijkste activiteit in het Nationaal Park is. Ook bleek uit dit onderzoek dat meerdere bezoekers voor het eerst last hadden van sportgroepen. Tijdens de coronapandemie gingen nog meer mensen buiten sporten. Daarnaast zagen de boswachters ook dat er meer en meer sportgroepen kwamen die steeds dieper in het terrein hun oefeningen deden. Ook uit eigen PWN-onderzoek bleek dat sportgroepen soms buiten de paden gingen of op een kruising rek- en strekoefeningen deden, picknickbanken gebruikten voor oefeningen of tot na zonsondergang in het gebied waren. PWN heeft in 2023 een aantal rondetafelgesprekken gevoerd om na te gaan hoe trainers van sportgroepen hiernaar keken. De liefde voor de natuur bleek gedeeld, terwijl trainers zich niet altijd bewust waren van de effecten

SCHOTSE HOOGLANDERS OP HET FIETSPAD © SANDRA GREEUW

van sporten in groepsverband op de natuur en andere recreanten. PWN heeft in 2024 een poging gedaan om meer sportgroepen uit te nodigen voor zo'n gesprek over natuurinclusief sporten in de Kennemerduinen, maar daar was niet zo veel animo voor. Het leek belangrijk om een manier te vinden om sportgroepen tot ander gedrag te prikkelen. Samen met partners van het Nationaal Park is in 2025 een masterclass gedragsverandering gevolgd. Belangrijke leerpunten waren onder andere dat gedragsverandering niet vanzelf gaat. Ook werd duidelijk dat niet alleen sportgroepen, maar alle bezoekers geacht worden zich aan de regels te houden: het gebied na zonsondergang verlaten, op de paden blijven en bij drukte rekening met elkaar houden. Dit krijgt een vervolg in 2026.

Hondenonderzoek en -overleg

In 2024 is vanuit het Regionaal Overleg Bezoekersmanagement Zuid-Kennemerland, dat het Nationaal Park trekt, een 'hondenoverleg' gestart. Honden uitlaten is zowel in natuur- en recreatiegebieden als in de bebouwde kom en stadsgroen van de regio Zuid-Kennemerland op sommige locaties een stevig knelpunt. Met het hondenoverleg worden knelpunten geïnventariseerd en wordt gezamenlijk gekeken naar wat er in de regio verbeterd kan worden. Dit is ook vastgelegd in het werkprogramma van het regionaal overleg. In dat kader is in 2024 een regiobreed hondenonderzoek naar beleid, trends en effecten uitbesteed aan Bureau Buiten. Het onderzoek is eind 2025 afgerond en gerapporteerd.

Belangrijkste knelpunten in de regio zijn de groeiende aantallen bezoekers en ook honden, wat de druk vergroot op bestaande recreatieve voorzieningen. Momenteel zijn er zijn meerdere onveilige of ongeschikte gebieden voor het uitlaten van honden, terwijl er behoefte is aan veilige en omheinde losloope-

bieden. Daarnaast is er overlast door hondenuitlaatservices en schade aan natuur. Verder is er onduidelijkheid bij hondeneigenaren over regels waardoor het naleven ervan beperkt is en is er een tekort aan handhavingscapaciteit.

Routealliantie

Nationaal Park Zuid-Kennemerland participeert in de Routealliantie Noord-Holland. Dit is een samenwerkingsverband voor alle wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes in de gehele provincie, onder regie van provincie Noord-Holland. Deelnemers zijn gemeenten, terreinbeherende organisaties, bestemming management organisaties (oftewel de voormalige VVV's) en een aantal belangengroepen. Het doel is om samen een digitaal routeplatform tot stand te brengen en te onderhouden met als resultaat bezoekers te informeren over routes, bezoekers te spreiden over de provincie en natuurgebieden te ontlasten. Het afgelopen jaar zijn er kennissessies gehouden en zijn er werkgroepen gestart waarin de deelnemers als eigenaar van hun route met elkaar samenwerken om de Routealliantie vorm te geven. Het Nationaal Park neemt deel aan de werkgroep Informatievoorziening. Deze werkgroep houdt zich bezig met het maken van een afwegingskader voor de juiste routes op het platform en het verzamelen van de routes. In 2026 wordt de routewebsite daadwerkelijk gevuld en gelanceerd.

Gastcollege Bezoekersmanagement Nationaal Park Zuid-Kennemerland aan Hogeschool Inholland

In maart 2025 is een gastcollege gegeven aan circa 250 eerstejaarsstudenten Toerisme van Hogeschool Inholland. Het college richtte zich op het duurzame bezoekersmanagement van het Nationaal Park en bood de studenten een concreet praktijkvoorbeeld. Binnen dit bezoekersmanagement, zowel van het Nationaal Park als van de regio, komen vrijwel alle elementen terug die in de theorie aan bod komen. In 2025 kregen de studenten een studieopdracht over het bezoekersmanagement van een natuurgebied, terwijl deze in voorgaande jaren vaak stedelijk georiënteerd was. De studenten hadden vragen voorbereid, wat zorgde voor meer betrokkenheid tijdens het college en bijdroeg aan een levendige interactie met de gastdocent. Het gastcollege is verzorgd voor studenten in Amsterdam/Diemen, Haarlem en Rotterdam. Als onderdeel van hun opdracht maakten de studenten uiteindelijk een podcast over hun studiegebied.

5. Communicatie en educatie

Tentoonstelling 'Gewoontedieren'

In 2025 is in Bezoekerscentrum De Kennemerduinen de tijdelijke tentoonstelling 'Gewoontedieren' geopend. De tentoonstelling staat in het teken van veranderingen in het duinlandschap, waarbij klimaatverandering een belangrijk thema vormt. Bezoekers ontdekken hoe planten en dieren omgaan met extremere weersomstandigheden, zoals droogte, natte perioden en hogere temperaturen, en hoe deze ontwikkelingen het kwetsbare duinsysteem onder druk zetten. Aan de hand van interactieve elementen, seizoenbeelden en herkenbare voorbeelden wordt zichtbaar hoe natuur meebeweegt met deze veranderingen en welk aanpassingsvermogen daarvoor nodig is. Tegelijkertijd nodigt de tentoonstelling bezoekers uit om te reflecteren op hun eigen gedrag in een drukbezocht en veranderend landschap en laat zij zien dat ook mensen onderdeel zijn van dit dynamische ecosysteem.

Expeditie Schoolplein: educatie kinderen en jongeren

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is Expeditie Schoolplein een doorlopende leerlijn voor basisonderwijs die vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland wordt ontwikkeld. Aan de pilot van de doorlopende leerlijn voor het basisonderwijs hebben 14 scholen deelgenomen. Dit betrof groepen 4, 5 en 6 van tien scholenkoepels uit de gemeenten Zandvoort, Haarlem, Bloemendaal en Velsen. Daarnaast is ook een inspiratiesessie verzorgd bij Fedra, een scholenkoepel uit Velsen en omgeving. Hierbij waren 45 schooldirecteuren aanwezig. Doel was onder andere het toetsen van onze doorlopende leerlijn rondom biodiversiteit.

Naast de doorlopende leerlijn is een nog bestaand educatief aanbod. In 2025 hebben in totaal 41 scholen, zodoende ruim 1000 leerlingen, deelgenomen aan de diverse educatieve activiteiten.

EXCURSIE SPEUREN NAAR SPOREN © NATUURMONUMENTEN | JANKO VAN BEEK

SPANDOEK CAMPAGNE 'HET BROEDSEIZOEN IS WEER BEGONNEN'

Omwonenden

De omwonenden zijn via verschillende campagnes actief betrokken bij het Nationaal Park. Nieuw waren in 2025 de twee weken durende soortenchallenge rondom de landelijke Dag van het Nationaal Park en de Duintuinen-campagne. Bij de Nationale Parken Soorten Challenge zijn omwonenden opgeroepen om (vanaf het pad) dieren, planten en vogels in kaart te brengen via de app ObsIdentify of de website Waarneming.nl.

Dit gebeurde tegelijkertijd in alle 21 Nationale Parken in Nederland. Nationaal Park Zuid-Kennemerland is op de vierde plaats geëindigd met maar liefst 1.473 waargenomen soorten.

Ook heeft in 2025 de tweede editie van de Dag van de Boswachter plaatsgevonden. De Internationale Dag van de Boswachter (World Ranger Day) vindt jaarlijks plaats op 31 juli. Het is een wereldwijde dag om het cruciale werk van boswachters bij het beschermen van natuurgebieden en biodiversiteit te eren en te waarderen. Rondom het bezoekerscentrum konden bezoekers in gesprek gaan met de boswachters en geweien, uilenballen en ander educatief materiaal van dichtbij bekijken. Deze 'Meet & Greet' met de boswachters tijdens een gewone wandeling leverde mooie gesprekken op.

MOSSENEXCURSIE © MARJA VAN DER HEIDEN

Gastvrije Recreatie ondernemers

Er hebben zich veel wisselingen voorgedaan onder de opgeleide gastheren en -vrouwen, wat een aandachtspunt vormt. In dit kader is een excursie georganiseerd in het normaal niet toegankelijke deel van de Noordwest Natuurkern (met de iconische stuivende duinen), onder leiding van een PWN-boswachter. Hoewel de opkomst tegenviel, vonden er waardevolle gesprekken plaats met de aanwezige gastheren en -vrouwen over stikstof en beheerkeuzes, gevolgd door een borrel.

De nauw betrokken gastheren en -vrouwen waren tevens uitgenodigd voor het dertigjarig jubileumfeest. Daarnaast hebben alle gastheren en -vrouwen de nieuwe eropuit-flyer ontvangen om te delen met hun gasten. Ook zijn zij actief betrokken bij de campagnes rondom het broedseizoen, het hoge water en de Dag van het Nationaal Park.

In 2026 wordt de aanpak met betrekking tot gastheren geëvalueerd en geactualiseerd, zodat gerichte ondersteuning kan worden geboden en het netwerk nieuw leven krijgt.

DE DAG VAN DE BOSWACHTER

BOSWACHTER IN ACTIE TIJDENS DE SOORTENCHALLENGE © NATUURMONUMENTEN | ROSANNE VAN DEN BERG

PARENDE ZANDHAGEDISSEN © ESTHER RODRIGUEZ

Dag van het Nationaal Park

Voor de landelijke Dag van het Nationaal Park heeft Nationaal Park Zuid-Kennemerland de soortenchallenge actief gepromoot via de eigen kanalen en die van partners. Dit resulteerde uiteindelijk in een mooie vierde plaats en zorgde bovendien voor een toename van de betrokkenheid bij het Nationaal Park.

Hoogtepunten van de soortenchallenge waren onder andere de vrijwilligersdag op 23 mei, waarbij 90 vrijwilligers op pad gingen om soorten te spotten. Deze donkergroene doelgroep moest nog wel even wennen aan de technische aspecten en het gebruik van de app ObsIdentify. Daarnaast werden ook reguliere bezoekers opgeroepen om deel te nemen via diverse communicatiekanalen van het Nationaal Park, gidsen, boswachters en het bezoekerscentrum.

Als attentie werd een Nationaal Park Zuid-Kennemerland-tekenkaart ontwikkeld, voorzien van een QR-code naar de eigen soortenchallengepagina. Rondom het bezoekerscentrum was bovendien volop aandacht voor biodiversiteit, met activiteiten zoals vogelkijken met gidsen en verrekijkers en het zoeken naar waterdieretjes in duinmeer 't Wed.

Nieuwe website

In het najaar van 2025 is de nieuwe website van het Nationaal Park gelanceerd, met een volledig vernieuwde wandelpagina en activiteitenagenda. Dit leidde direct tot een aanzienlijke stijging van 32% in betrokkenheid. De website wordt door partners positief beoordeeld op gebruiksvriendelijkheid en 'look and feel'.

In 2026 worden verdere aanpassingen doorgevoerd in zowel de content als de functionaliteit van de website, met als doel om de belangrijkste doelgroep,

de omwonenden, optimaal te informeren en te faciliteren.

30 jaar Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Het jubileumjaar startte op 17 september 2025 en werd feestelijk geopend met een jubileumbijeenkomst met circa honderd aanwezigen. Deze vond 's avonds plaats in het openluchttheater en wandelpark Caprera, een betrokken gastheer van het Nationaal Park. Belangrijke stakeholders, partners en andere betrokkenen waren uitgenodigd, wat resulteerde in een diverse vertegenwoordiging, variërend van boswachters tot raadsleden en wethouders.

Tijdens de avond werd de film *Wandelend Zand* vertoond, over een van de iconen van het gebied: de stuivende duinen. Hiermee werd ingezet op het vergroten van bewustwording en draagvlak voor het Nationaal Park en voor beheerkeuzes die soms noodzakelijk zijn vanuit de natuur, bijvoorbeeld om een fietspad ondergestoven te laten. Ook werd het eerste welkomstbord van Nationaal Park Zuid-Kennemerland in miniatuur uitgereikt door de provincie aan de voorzitter. Het officiële welkomstbord wordt in het voorjaar van 2026 geplaatst.

**Nationaal Park
Zuid-Kennemerland**

STUIVENDE DUINEN © NATUURMONUMENTEN

Rondom het jubileum zijn diverse interviews afgenomen met ecologen en boswachters, en is een speciale podcastaflevering opgenomen met de voorzitter, recreatieadviseur en coördinator communicatie en educatie, die goed is beluisterd. Op de nieuwe website is een speciale pagina ingericht waarop alle informatie is terug te vinden.

**Beluister
de podcast**

[Tierelier Podcast 45: 30 Jaar Nationaal Park Zuid-Kennemerland](#)

Eind 2025 en in 2026 worden bovendien meerdere afleveringen van *Natuurlijk Noord-Holland* met Stephan Roest opgenomen, waarin samen met boswachters wordt ingegaan op de iconen van de verschillende deelgebieden. Het dertigjarig jubileum van Nationaal Park Zuid-Kennemerland vormt hierbij de rode draad.

Natuurpodcast Tierelier

Er wordt nauw samengewerkt met Tierelier, de natuurpodcast van Zuid-Kennemerland, die volledig door vrijwilligers wordt gerund. Voor actuele onderwerpen wordt deze podcast graag ingezet en met zo'n 22.000 luisteraars per jaar uit de regio is dit een groot succes.

Nationaal Park Zuid-Kennemerland is mede-initiatiefnemer van de podcast en heeft zowel in capaciteit als financieel bijgedragen aan dit succesvolle medium. Het vormt een laagdrempelige en effectieve manier om actuele en verdiepende informatie over iconen en campagnes onder de aandacht te brengen.

In 2025 zijn onder andere afleveringen gemaakt over de duinen (met Natuurmonumenten), oorlogsverhalen, de Paddenstoelendag op Elswout en de rugstreeppad.

PARENDE PADDEN © RUUD MAASKANT

6. Vrijwilligers

In Nationaal Park Zuid-Kennemerland zetten ongeveer 300 vrijwilligers zich actief in. Een deel van hen is betrokken bij publieksactiviteiten: ruim 50 vrijwilligers begeleiden excursies als school- en/of natuurgids en circa 25 vrijwilligers werken bij de balie van het bezoekerscentrum. Daarnaast zijn veel vrijwilligers actief in het beheer van het natuurgebied, bijvoorbeeld bij het onderhoud, het controleren van veerasters en het volgen van ontwikkelingen in flora en fauna.

De vrijwilligers die werkzaam zijn bij de balie en bij excursies zijn van groot belang voor het behalen van de communicatie- en educatiedoelen van het Nationaal Park. Om de kwaliteit van de excursies te waarborgen, biedt het Nationaal Park gerichte bijscholing aan de vrijwillige gidsen. Het bezoekerscentrum verzorgt de scholing voor balievrijwilligers en ziet toe op een deskundige en consistente informatievoorziening, zowel bij persoonlijk contact als telefonisch.

De vrijwilligers die actief zijn binnen het Nationaal Park vormen samen een gevarieerde groep met uiteenlopende achtergronden en expertises. Geregeld worden bijeenkomsten georganiseerd waarvoor alle actieve vrijwilligers worden uitgenodigd. Zij zijn verbonden aan verschillende organisaties die actief zijn in en rond het Nationaal Park, waaronder Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, PWN en de afdeling IVN Zuid-Kennemerland.

Op 23 mei, de dag voorafgaand aan de landelijke Dag van het Nationaal Park, werd de jaarlijkse vrijwilligersdag georganiseerd voor alle vrijwilligers die actief zijn binnen Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De bijeenkomst trok 90 vrijwilligers en stond in het teken van monitoring, waarbij de Nationale Parken Soorten Challenge – in aansluiting op het landelijke thema – een centraal onderdeel van het programma vormde.

Tijdens de dag werd onder meer de film *Wandelend Zand* vertoond. Daarnaast gingen vrijwilligers samen met boswachters en ecologen het gebied Middenduin in om, in het kader van de soortenchallenge, op zoek te gaan naar bijzondere plant- en diersoorten. Ontmoeting, inspiratie en het gezamenlijk ontdekken van de natuur stonden hierbij centraal. De vrijwilligersdag werd opnieuw zeer gewaardeerd.

In september vond daarnaast een (vrijwillige) gidsenbijeenkomst plaats, waaraan meer dan zestien gidsen deelnamen. Tijdens deze bijeenkomst werd een presentatie gegeven over Expeditie Schoolplein, waarna hierover gezamenlijk in gesprek werd gegaan. De uitwisseling van ervaringen met verschillende schoolgroepen, publieksexcursies, evenals ideeën voor lesmateriaal en kennisdeling, stonden hierbij centraal.

7.

Bestuurlijke organisatie

Overlegorgaan

In Nationaal Park Zuid-Kennemerland werken beheerders, overheden, IVN Natuureducatie en particuliere eigenaren samen op het gebied van natuur, recreatie, communicatie & educatie en onderzoek. Het bestuurlijk platform ('Overlegorgaan') is ingesteld door de minister van LNV en komt minstens drie keer per jaar bijeen. In het overleg wordt gesproken over plannen, projecten en financiën en is er ruimte voor partijen of organisaties om in te spreken over onderwerpen die betrekking hebben op het Nationaal Park. Het Overlegorgaan heeft in 2025 drie keer vergaderd.

Samenstelling Overlegorgaan 2025

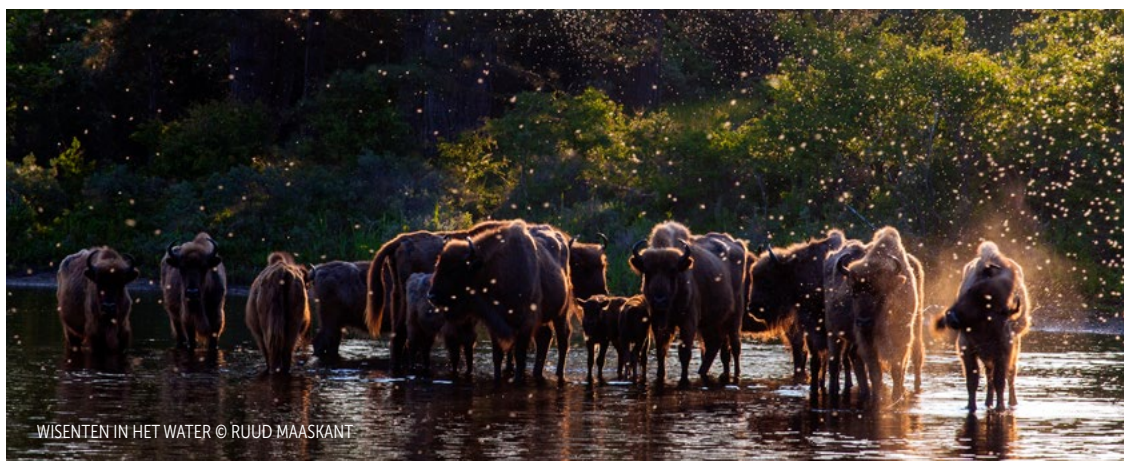
- Mw. A. Baerveldt, voorzitter Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- Dhr. R. Meijers / Mw. S. Greeuw - secretaris Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- Dhr. A. Pander - Natuurmonumenten
- Mw. S. van Wesemael - PWN
- Mw. M. de Haas - PWN
- Dhr. M. Wilmink / Mw. M. Brouwer - Staatsbosbeheer
- Mw. P. Schut / Mw. S. de Boer - IVN Natuureducatie
- Mw. K. Jongsma - Provincie Noord-Holland
- Mw. T. van der Windt - Gemeente Bloemendaal
- Dhr. R. Berkhout - Gemeente Haarlem
- Dhr. S. Smeets - Gemeente Velsen
- Dhr. L. Carree - Gemeente Zandvoort

Adviescommissie

Inhoudelijk wordt het Overlegorgaan bijgestaan door de Adviescommissie. Hierin hebben, naast de organisaties die in het Overlegorgaan vertegenwoordigd zijn, ook de volgende partijen zitting: Bezoekerscentrum De Kennemerduinen, de natuurverenigingen Zuid-Kennemerland en Stichting Duinbehoud. De Adviescommissie bereidt vergaderingen van het Overlegorgaan voor.

Samenstelling Adviescommissie 2025

- Mw. M. de Haas - PWN, voorzitter
- Dhr. R. Meijers / Mw. S. Greeuw - secretaris Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- Dhr. M. Haas - Natuurmonumenten
- Mw. M. Kuipers - PWN
- Mw. E. Ruigrok - Staatsbosbeheer
- Mw. G. Pellinkhof - IVN Natuureducatie
- Mw. C. Zwemmer-Dekker - Provincie Noord-Holland
- Mw. F. Kiemel / Mw. E. Keller / Dhr. C. Duijn - Gemeente Bloemendaal
- Mw. E. Hin - Gemeente Haarlem en Zandvoort
- Mw. C. Kruidenberg / Mw. J. van Doorn / Mw. B. Schmitt - Gemeente Velsen
- Dhr. M. Janssen - Stichting Duinbehoud
- Dhr. D. Vonk - Samenwerkende Natuurorganisaties Zuid-Kennemerland

OOSTERPLAS © SANDRA GREEUW

Strategisch Communicatie en Educatieoverleg

Hier hebben alle boswachters publiek, communicatie en beleving zitting in, samen met de coördinator Communicatie en Educatie, de communicatiemedewerker vanuit IVN Natuureducatie en twee medewerkers van Bezoekerscentrum De Kennemerduinen.

Samen dragen zij zorg voor de vaststelling en uitvoering van het jaarplan Strategische Communicatie en Educatie. Zo kan er op een eenduidige manier vanuit verschillende partners vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland worden gecommuniceerd. Zij brengen ook adviesvragen in bij de Adviescommissie.

Samenstelling Strategisch Communicatie en Educatie overleg 2025

- Mw. G. Pellinkhof - IVN Natuureducatie, Voorzitter
- Mw. E. Blok - Natuurmonumenten
- Mw. M. Passchier - PWN
- Dhr. R. de Vries - Staatsbosbeheer
- Mw. F. Hoogeland - Bezoekerscentrum De Kennemerduinen, PWN
- Mw. Y. Otto - Bezoekerscentrum De Kennemerduinen, PWN
- Mw. S. Thomson - IVN Natuureducatie

Stichting Ondersteuning Overlegorgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland

De Stichting Ondersteuning Overlegorgaan is in 2006 opgericht om voor het Overlegorgaan, zelf geen rechtspersoon, financiële handelingen te kunnen verrichten. De Stichting kan subsidies, donaties en andere bijdragen aanvragen en ontvangen ten behoeve van projecten van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De Stichting werkt ondersteunend en op verzoek van het Overlegorgaan. De Stichting is financieel eindverantwoordelijk. In het Stichtingsbestuur hebben de volgende personen zitting: de voorzitter van het Overlegorgaan, een vertegenwoordiger van de gemeenten en een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders uit het Overlegorgaan. Het Stichtingsbestuur stelt jaarlijks de jaarrekening, het bestedingenplan en de accountantscontrole vast.

Samenstelling bestuur Stichting Ondersteuning Overlegorgaan NPZK 2025

- Mw. A. Baerveldt, voorzitter
- Dhr. L. Carree, vicevoorzitter
- Mw. S. van Wesemael, penningmeester
- Dhr. R. Meijers / Mw. S. Greeuw, secretaris

Colofon

juni 2026

Coördinatie en tekstredactie:

Sandra Greeuw, Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Fabienne Hoogeland, Bezoekerscentrum De Kennemerduinen

Saskia Thomson, IVN Natuureducatie

Kirsten Dorrestijn, Aangenaam Kirsten Dorresteijn

Teksten:

Sandra Greeuw, Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Fabienne Hoogeland, Bezoekerscentrum De Kennemerduinen

Gwen Pellinkhof, IVN Natuureducatie

Marcel Haas, Natuurmonumenten

Jowien van der Vegte, Natuurmonumenten

Jeroen van Herk, Oak Consultant

Margot de Haas, PWN

Marieke Kuipers, PWN

Rien de Vries, Staatsbosbeheer

Casper van Duijn, gemeente Bloemendaal

Janna van Burik, gemeente Haarlem en Zandvoort

Barbara Schmitt, gemeente Velsen

Marc Janssen, Stichting Duinbehoud

Dik Vonk, Samenwerkende Natuurorganisaties Zuid-Kennemerland

Opmaak:

Chantal Vansuyt, Inpetto-ontwerp